

DA¹²profile

Inventarul Dimensiunilor Accentuate

(descriere sintetică/ pentru cercetare)

Copyright CONSTANTIN Ticu

tconst@uaic.ro

(004) 0744 643 467

Descriere D.A.¹²profile

Inventarul de personalitate D.A. ("Dimensiuni Accentuate") a fost construit în intervalul 2005 – 2009 (Constantin et al. 2010) după modelul dimensiunilor accentuate propus de **Karl Leonhard** (1970), conține 151 de itemi cu răspuns dihotomic (Adevărat/ Fals) și permite evaluarea a 12 dimensiuni accentuate ale personalității: *demonstrativitate, hiperexactitate, hiperperseverență, nestăpânire, hipertimie, distimie, ciclotimie, exaltare, anxietate, emotivitate, dependentă și nevrozism.*

Inventarul D.A. evaluează acele trăsături psihologice care pot „da farmec” personalității unui angajat, pot funcționa chiar ca atuuri personale sau profesionale dar, de multe ori, semnalează o personalitate cu „probleme”, ele putându-se manifesta și ca factor perturbator al activității profesionale și sociale. În opinia autorilor, evaluarea trăsăturilor accentuate este necesară atât în **evaluarea psihologică periodică** ce ține de medicina muncii (identificarea posibilelor aspecte vulnerabile ale personalității) cât și în **procesul de selecție profesională** (evidențierea atuurilor și a punctelor slabe ale candidaților prin raportare la solicitările locului de muncă) sau în demersurile de **consiliere psihologică a angajaților și de rezolvare/reducere a conflictelor.**

Inventarul D.A. are incluse trei scale de control: scala de răspunsuri random (tendința unor persoane de a oferi răspunsuri inconsistente sau la întâmplare);; scala de dezirabilitate socială (tendința de a oferi răspunsuri dezirabile social, de a se prezenta într-o lumină exagerat de pozitivă) și scala de contaminare psihopatologică (tendința de a alege multe aserțiuni auto-descriptive cu potențial dezadaptativ pe fondul unei afecțiuni psihopatologice marcante).

Într-un studiu realizat pe un lot de 762 de subiecți (Constantin, et al., 2010), analiza consistenței interne și a fidelității test-retest ale **Inventarului de personalitate D.A.** s-a realizat în paralel cu cele ale **Chestionarului P. A.** ("Personalități Accentuate"), versiunea românească a unui chestionar similar construit în limba germană de H. Schmieschek (1970). Datele empirice pun în evidență coeficienți buni de consistență internă și de stabilitate test-retest pentru Inventarul DA (Constantin et al. 2008), dar nesatisfăcători pentru chestionarul P. A. (H. Schmieschek, 1970). În plus din aceste studii rezultă că proba P.A. (H. Schmieschek, 1970) are probleme atât în ceea ce privește consistența internă cât și în ceea ce privește fidelitatea test-retest. Conform acestor date, calitățile psihometrice ale Inventarului D.A. sunt superioare celor evaluate de chestionarul P. A., luat ca reper comparativ.

În interpretarea datelor **Inventarului D.A.** sunt considerate semnificative doar scorurile care depășesc pragul de 7 (etalon în octile). Valorile sub acest prag nu au nici o relevanță (nu ne spun nimic despre subiect)! Pană la nivelul 7 (inclusiv), scorurile pot fi interpretate ca **posibile tendințe**, fără fi considerate în mod cert disfuncționale, dacă nu sunt confirmate de rezultatele la alte probe sau evaluări.

Valorile de nivel 8 semnaleză o dimensiune „accentuată”, vizibilă în comportamentul zilnic al persoanei evaluate, dimensiune care, de cele mai multe ori, funcționează ca un factor perturbator al activității personale și profesionale. Valența dezadaptativă a unei astfel de dimensiuni accentuate depinde atât de specificul profesiei cât și de capacitatea persoanei de a conștientiza și supra-compensa acea tendință (detalii suplimentare în *”Inventarului D.A. Manual de utilizare”!*)

În cazul Inventarului D.A., scorurile apropiate de valoarea 8 la două sau mai multe dimensiuni pot indica și o „personalitate accentuată”, etichetată deseori ca fiind și „dificilă”, cu dominate de personalitate particulare sau cu „probleme comportamentale” evidente. Concluzii certe pot fi formulate numai după verificarea sau coroborarea rezultatelor obținute de la Inventarului D.A. cu cele obținute prin intermediul altor probe de evaluare psihologică sau prin realizarea unor interviuri aprofundate.

Timp mediu de completare a chestionarului on-line: 25 de minute (între 15 și 35 minute).

FACTORII D.A.^{12profile}

Demonstrativitate: Persoanele care obțin scoruri ridicate la demonstrativitate au tendința de a acapara atenția celorlalți, intrând frecvent în rolul de ”erou” sau de ”victimă”, vorbindu-le cu insistență interlocutorilor despre preocupările, realizările sau problemele lor. Știind cum să trezească interesul sau simpatia interlocutorilor, le place să fie în centrul atenției și tind să monopolizeze conversațiile, insistând, exagerând, inventând sau chiar denaturând realitatea. Pot improviza cu talent povestioare amuzante sau situații dramatice din nevoia pentru a capta atenția celorlalți sau mint cu ușurință pentru a obține ceea ce își doresc. Dacă nu le se acordă suficientă atenție (nu sunt admirate sau compătimate), pot reacționa impulsiv, abandonând cu ușurință, luând decizii pripite pe care le regretă mai târziu.

Riscuri: (–) Acaparant(ă), cu tendința de a exagera și monopoliza conversațiile, reacționează impulsiv dacă nu este ascultat(ă) sau admirat(ă).

Avantaje: (+) Empatic(ă), se face ușor acceptat(ă) și se adaptează rapid la interlocutor, bun negociator, animator sau ”agent de vânzări”.

Dependență: Persoanele care obțin scoruri ridicate la dependență evită situațiile în care trebuie să decidă singure, având permanent nevoie de suportul, sfatul, prezența sau aprobarea celorlalți. Indiferent dacă este vorba de o decizie minoră sau una majoră, nu le place să ia decizii, simțindu-se în siguranță dacă se află sub tutela unei/unor persoane în care are încredere. Mereu indecise, se hotărăsc foarte greu, fiind nesigure pe deciziile luate până nu primesc aprobarea sau confirmarea din partea acestor persoane de care sunt dependente.

Riscuri: (–) Indecis(ă), nesigur(ă) pe deciziile luate, dependent(ă) de sfaturile și suportul celorlalți.

Avantaje: (+) Supus(ă), maleabil(ă) și ascultător(are), respectă opinia celorlalți și se conformează sarcinilor trasate de alții, bun executant.

Emotivitate: Persoanele care obțin scoruri ridicate la emotivitate sunt sensibile, ușor impresionabile, deosebit de empatic, foarte ușor de afectat mai ales de evenimentele nefericite. Despărțirile și revederile le emoționează profund, sunt impresionate de filmele romantice, muzica puternic încărcată emoțional sau de persoanele nevoiașe. Deși consumă în interiorul lor majoritatea acestor trăiri, străduindu-se să nu le exteriorizeze, sunt trădate de mimica lor extrem de mobilă care reflectă cu acuratețe ceea ce simt.

Riscuri: (–) Timid(ă), impresionabil(ă), ușor de destabilizat, suportă greu traumele.

Avantaje: (+) Sensibil(ă), empatic(ă), cu reacții de mare sensibilitate în sfera sentimentelor subtile, spirituale, inimă sensibilă.

Nevrozism: Persoanele care obțin scoruri ridicate la nevrozism sunt vulnerabile la stres, emotive, complexate și anxioase. Ușor afectate de remarcile negative ale celorlalți și de evenimente negative, ele „se pierd” în situațiile dificile și au dificultăți în a-și regăsi echilibrul. Cu o părere fluctuantă, predominant negativă despre sine, sunt nesigure de deciziile pe care le iau. Evită sarcinile cu o răspundere ridicată și se tem să își susțină punctul de vedere în disputele profesionale.

Riscuri: (–) Vulnerabil(ă), complexat(ă), emotiv(ă) și anxios(oasă); afectat(ă) cu ușurință de remarcile negative sau de evenimentele negative.

Avantaje: (+) Atent(ă), nonconflictual(ă) și prevenitor(oare) în relațiile cu ceilalți, om de echipă dacă îi sunt respectate sensibilitățile.

Hiperexactitate: Persoanele care obțin scoruri ridicate la hiperperseverență sunt suspicioase și ușor de jignit. Uită greu un conflict sau o jignire din trecut, evenimentele negative având un ecou afectiv mult mai îndelungat și puternic pentru ele. Ambițioase și competitive, au deseori tensiuni cu cei din jur deoarece le place să câștige și nu pun preț pe corectitudinea mijloacelor sau pe sentimentele celorlalți. Le este greu să se încreadă în oameni, deoarece trăiesc mereu senzația că nu sunt agreate, că cei din jur au ceva împotriva lor și că ceilalți nu procedează corect. Când consideră necesar, se răzbună în mod calculat și fără compasiune.

Riscuri: (–) Vindicativ(ă), ranchiunos(oasă) și răzbunător(oare), nu uită și nu iartă ușor, suspicios(oasă), face orice pentru a-și atinge scopurile personale.

Avantaje: (+) Ambițios(oasă), reușește să își atingă obiectivele indiferent de consecințe, curajos(oasă) și revendicativ(ă).

Nestăpânire: Persoanele care obțin scoruri ridicate la nestăpânire sunt caracterizate mai ales prin impulsivitate și o capacitate redusă de autocontrol. Se supără ușor (și le poate trece la fel de repede!) și izbucnesc indiferent de situație și fără să țină cont că ar putea deranja pe alții. Nu suportă amânarea în satisfacerea propriilor nevoi și dorințe și găsesc ca fiind foarte dificil controlul propriilor impulsuri. Își pot impune cu agresivitate punctul de vedere, suportând cu greu replicile sau persoanele care li se opun. De cele mai multe ori iau decizii pripite, sub impulsul momentului, fără să analizeze foarte bine situația, regretând mai târziu.

Riscuri: (–) Impulsiv(ă), nerăbdător(oare), își controlează cu greu trăirile și dorințele, irascibil(ă) și conflictual(ă).

Avantaje: (+) Harnic(ă), rezistent(ă) la muncă fizică, se avântă cu impetuositate în acțiune, franc(ă), direct(ă) în relațiile interpersonale.

Hipertimie: Persoanele care obțin scoruri ridicate la hipertimie sunt dinamice și volubile, molipsindu-i pe cei din jur cu optimismul și energia lor. De obicei văd partea bună a vieții și a situațiilor, animă întâlnirile prin glume și teme noi de discuție și nu ezită să se implice în foarte multe activități în același timp, trecând prea ușor la acțiune. Acceptă, fără o analiză realistă, noi proiecte sau angajamente, riscând să se supraîncarce sau să se împrăștie în prea multe direcții. Deși sunt pline de idei și inițiative, entuziasmul lor poate fi adesea doar un „foc de paie”.

Riscuri: (–) Agitat(ă) și împrăștiat(ă), pripit(ă), se irosește în acțiuni neesențiale, superficial(ă).

Avantaje: (+) Dinamic(ă), plin(ă) de energie, optimist(ă), prompt(ă) în a trecere la fapte, implicat(ă), cu multe idei și inițiative.

Distimie: Persoanele care obțin scoruri ridicate la distimie sunt apatice, ușor depresive și puțin sociabile, comunicând adesea doar în limita schimbului formal de informații. Cu principii solide, sobre și extrem de serioase, respectă cu strictețe îndatoririle sociale și profesionale. Dispoziția „posacă”, nivelul redus de implicare și activism le crează dificultăți în construirea și menținerea relațiilor inter-personale. Lucrează bine în liniște, nu agreează agitația și schimbarea și le irită glumele, „neseriozitatea” și „superficialitatea” celor cu care lucrează.

Riscuri: (–) Posac(ă), apatic(ă), lent(ă), fără energie și deschidere spre relaționare, neimplicat(ă), taciturn(ă).

Avantaje: (+) Serios(oasă), cu principii solide, evită riscurile și nu tolerează “superficialitatea” colegilor, constant în ceea ce face.

Labilitate: Persoanele care obțin scoruri ridicate la factorul labilitate sunt imprezibile emoțional și își pot modifica starea de spirit de nenumărate ori în decursul unei zile. Ele pot trece cu ușurință de la veselie la tristețe, de la exaltare la deznădejde, de la activism la lentoare, fără își propună aceasta. Deseori au dificultăți în recunoașterea și exprimarea propriilor emoții sau în identificarea cauzelor stărilor lor afective. Fluctuațiile emoționale pot sau nu să aibă vreo cauză externă identificabilă, făcându-i să apară în ochii celorlalți ca fiind superficiali, inconstanți și greu de înțeles.

Riscuri: (–) Imprezibil(ă), inconstant și greu de înțeles datorită reacțiilor emoționale contradictorii, labil(ă) emoțional.

Avantaje: (+) Mobil(ă) emoțional, rezonază rapid la trăirile celorlalți sau la întâmplări fericite sau nefericite.

Exaltare: Persoanele care obțin scoruri ridicate la exaltare, reacționează extrem (pozitiv sau negativ) chiar și la evenimente pozitive sau negative minore, afișând o reacție cu mult mai intensă decât ar fi fost de așteptat. Trăiesc intens fiecare clipă, savurând din plin momentele fericite sau dând dovadă de cea mai sinceră compasiune în fața nefericirii altora. Se exteriorizează vizibil sau chiar zgomotos. Trăiesc intens formele de artă cum ar fi muzica, filmele, cărțile sau alte teme sensibile.

Riscuri: (–) Nerealist(ă) și supra-optimist(ă), nu vede toate datele problemei; face față greu dificultăților, exagerat(ă) în reacții, surescitat.

Avantaje: (+) Entuziast(ă), înflăcărat(ă), militează intens pentru cauze nobile, superioare și altruiste, trăiește intens, plin(ă) de compasiune.

Anxietate: Persoanele care obțin scoruri ridicate la anxietate trăiesc emoții puternice și disproporționate de teamă față de lucruri concrete sau incerte, ambigui, având adesea sentimentul că ceva rău este pe cale să se întâmple. De cele mai multe ori, ca adulți, sunt incapabili de a se afirma în cazul unui conflict de opinii și din această cauză preferă să accepte opinia generală. Aceste persoane își imaginează adesea cele mai nefericite scenarii, făcându-și griji exagerate pentru orice. Frecvent somnul lor este tulburat de frământări anxioase și temeri difuze.

Riscuri: (–) Temător(oare) și încordată, își face griji exagerate, evită situațiile de confruntare sau cele în care trebuie să își afirme punctul de vedere.

Avantaje: (+) Prudent(ă), evită disputele și conflictele, conformist(ă), se aliază opiniei majorității, bun coechipier, docil.

ÎNREGISTRARE DATE D.A.^{12profile}

Pentru scorare manuală & cercetare

1. Se creează o bază de date în care fiecare item al chestionarului D.A.^{12profile} se definește ca o variabilă numerică cu rădăcina DA (DA1, DA2, SPM3 DA151) la care se adaugă variabile socio-demografice.
2. În baza de date, pentru toți itemii, se introduc valorile corespunzătoare răspunsurilor oferite de fiecare subiect "0" dacă este bifată prima variantă de răspuns "1" dacă este aleasă cea de a doua variantă de răspuns
3. După introducerea în baza de date a valorilor bifate pe chestionar și salvarea bazei de date ("Nume_bazadateDA_0.sav") se verifică corectitudinea datelor introduse pentru identificarea eventualelor erori de înregistrare (11, în loc de 1; 22 în loc de 2 etc.) În SPSS se pot verifica prin: *Analyze - Descriptive statistics – Frequencies, Minimum si Maximum*).
4. În aceeași bază de date se introduc și valorile la celelalte probe psihologice sau alte variabile luate în calcul în designul de cercetare și se calculează scorurile pe factori la aceste probe psihologice/variabile.
5. Se trimite baza de date corect completată la adresa tconst@uaic.ro solicitând verificarea consistenței interne și calcularea scorurilor pe factori.

Pentru scorare automată & generare profil psihologic

Chestionarul D.A.^{12profile} poate fi aplicat și în format electronic (on-line), prin invitații e-mail trimise de pe platforma **PsihoProfile** (www.psihoprofile.ro). Detaliile succinte referitoare la utilizarea PsihoProfile se găsesc la adresa <https://goo.gl/4vXNfY> sau pe pagina web <http://www.psihoprofile.ro/Public/Viitorul>.

Dacă se dorește aplicarea chestionarului în format imprimat (creion-hârtie) și înregistrarea ulterioară în baza de date PsihoProfile (alături de chestionarele aplicate on-line), după logarea pe PsihoProfile, în secțiunea *EVALUARE - Aplică chestionare – (selectează) D.A.^{12profile} - Introdu răspunsuri*, pot fi introduse datele de pe chestionarele aplicate în varianta imprimată.

La finalul cercetării (după aplicarea/înregistrarea tuturor chestionarelor), pentru a avea acces la baza de date cu toate chestionarele completate (on-line - introduse automat sau imprimat - introduse manual), se va trimite un e-mail la adresa tconst@uaic.ro pentru a solicita baza de date, precizând: *Numele si prenumele studentului/ cercetătorului* (clientului PsihoProfile, cel care a oferit spre completare chestionarul), *Denumirea chestionarului/ chestionarelor aplicate*, intervalul în care au fost culese datele și numărul aproximativ de persoane evaluate. Ca răspuns la acest e-mail se va primi o bază de date în format Excel sau SPSS cu toate chestionarele completate (itemi și scoruri pe factori).

Citare pentru utilizarea D.A.^{12profile}

Descriere instrument

(de introdus în secțiunea *Metodologia / Designul cercetării: Instrumente utilizate*)

Inventarul de personalitate **DA^{12profile}** (**D**imensiuni **A**ccentuate) a fost construit după modelul personalităților accentuate propus de Karl Leonhard (1970), conține 151 de itemi cu răspuns dihotomic (adevărat/ fals) și permite evaluarea a 12 dimensiuni accentuate ale personalității: *demonstrativitate, hiperexactitate, hiperperseverență, nestăpânire, hipertimie, distimie, ciclotimie, exaltare, anxietate, emotivitate, dependență și nevrozism* (Constantin et al. 2010). Inventarul DA evaluează acele trăsături psihologice care pot „da farmec” personalității unui angajat și anumite atuuri în plan personal și profesional, dar și anumite vulnerabilități sau ”probleme” relaționale, ele putându-se manifesta și ca factor perturbator al activității profesionale și sociale.

Pentru citare:

(Constantin et al., 2010)

Constantin T., Hojbotă, A. M., Niculescu, A., Nechita, V., Amariei, C., & Macarie, A. (2010). Caracteristici psihometrice ale Chestionarului D.A. 307 - „Dimensiuni Accentuate”, varianta 3.07, *Psihologia Resurselor Umane*, 8(1), 10-26.